

Demeritz

10.078

0 cm

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21

8

phil
Codurg

10028

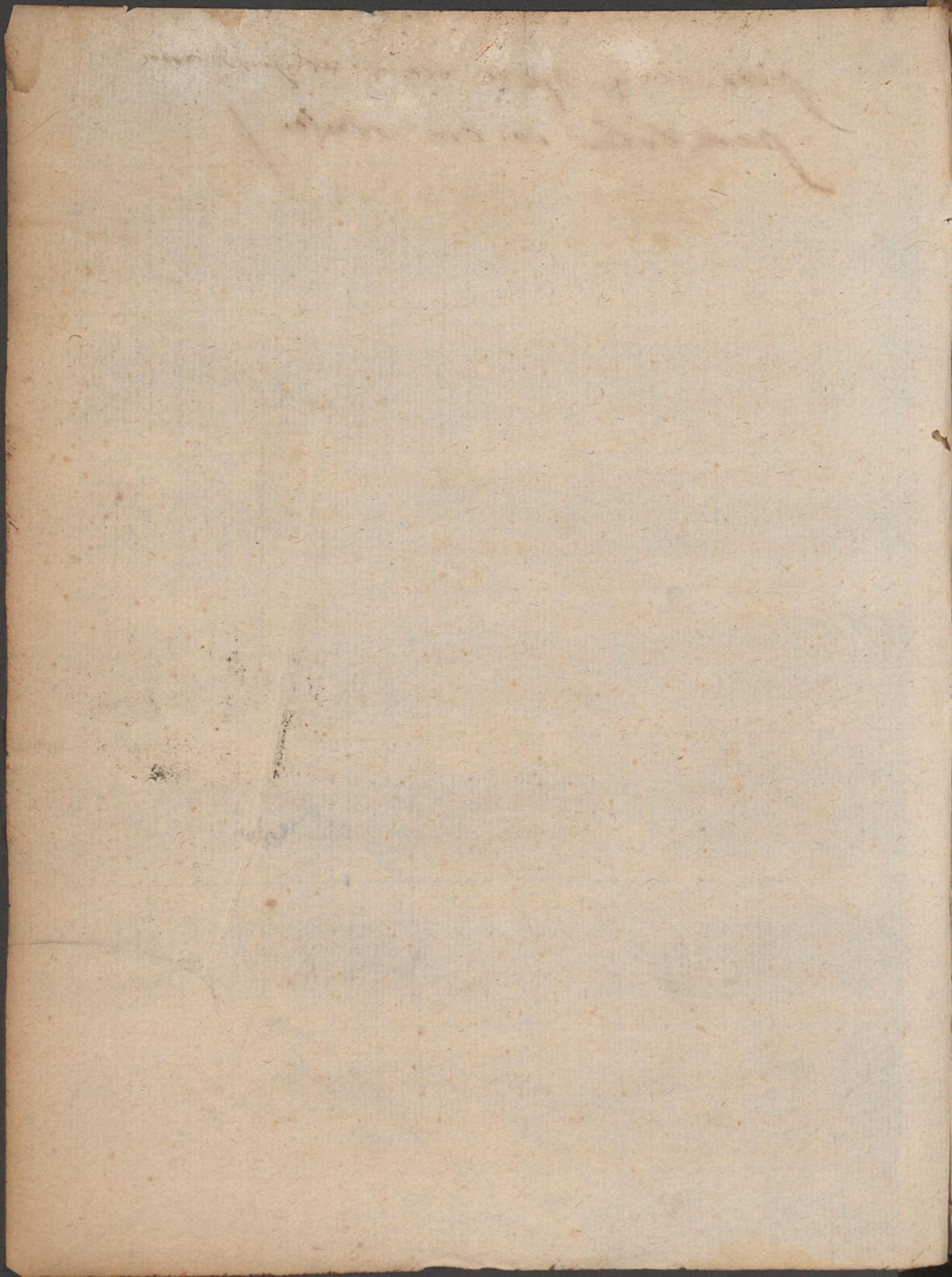
Demeritz
10.078

10.078

15

pro. 26. 9. s'pina est in obo manu
parabola in ore stulti.

PHILIPPI
CODVRCI
DIATRIBÆ
DE SANCTORVM
IVSTIFICATIONE DEFENSIO.

*Aduersus LEVI GVICHARDI
criminationes.*

PARISIIS,
Apud IOANNEM BESSIN, prope Collegium Remense.
M. DC. XXXV.
CVM PRIVILEGIO ET APPROBATIONE.

PHILIPPI

CODVARI

DIA TRIBA

DE SANCTORVM

IUSTIFICATIONE DEFENSIO

Ab Henrico LEVI GNICHARDI

Amstelredamensis

PARISIIS

Apud IOANNEM BESSIN, Collegii Remensis

M. DC. LXXV.

CVMI PATENTIA ET APPROBATIONE

DOCTRINÆ
CATHOLICÆ
DE SANCTORVM IVSTIFICATIONE
DEFENSIO.

ACCEPI obiurgationem tuam (*Leui Gaicharde*) in nostram diatribam de Sanctorum iustificatione, confidenter admodum & ἀγροσύμως susceptā, ne dicam temerè & inuerecūde. Non enim conuiciis certare tecum animus est: Sed animaduertere & emendare quasi primi tyrocini conatus istos, quos utique opere maximo laudassem, si modestia, quā decuit, temperati fuissent. Nullum namque modum tenuisti, qui tibi partes examinandi & iudicandi, consendi & castigandi diatribam nostram vendicaueris. Quam quidem te legisse concedo, sed intellexisse nego. Si quidem intellexisses tam superciliosè, tam fastidiosè non repudiasses. Subitque animum idem subicere tibi, quod vir sanctissimus, superbientis apostatæ vocibus ἀνεγγων εἴγων κατέγγων. ἀνεγγων μὲν ἀλλ' ἔτι εἴγων εἰ μὲν γὰρ γινώσκεις καὶ ἀγαθὰ καὶ ἁγία γινώσκεις.

Præterea multum exorbitat præcaecitas ista, quæ contendis me valde barbarè, valde improprie, valde ἀπιστοσφας de remissione peccatorum & regenerationis gratia scripsisse, & confudisse quæ distinguenda forent, atque aded bruti indolem magis, quàm hominis ingenium referre. Neque vllam esse in nostris rationibus micam salis, omnèsque esse insipi-

das & fuites. Nobis que dicam impingis dissidia & turbas ferere, & noua dogmata disseminare aliena à fide. Sunt enim ista in nos iactata probra, iisdem ferè vocibus, nisi quòd paulò asperioribus, quæ tua est stili elegantia, quod te omnino à scribendo deterere debuerat. Cùm parùm latinè intelligas: Græcè vix quicquam: Hebraicè ne legere quidem. Audes tamen reuocare nos ad grammaticam, & nobis leges dicere de recta ratione syllogismum conficiendi, vt rectè calculos ponamus, benè que subducta ratione vtamur. Nolo singula ista fastidia perpendere. Non enim vacat, nec moror. Quæ quisquis eruditus legerit frontem eniuèrò è rebus periisse extemplò clamabit. Sed summatim obiectamentis tuis respondebo. Hoc primum moneo in vniuersum, perpetuò te hallucinari, atque imponere, & illudere aliis, vocum iustificandi, & iustificationis homonymia. Præterea qui censoris partes aggreditur cauere eum oportet, vt culpa cateat, ne merito suo audiat ἀλλοτρίως ἐλάσει βραχί: Forta yerò tua obiurgatio variis erroribus scatet. Quos omnes sigillatim prosequi non est animus: Sed summatim obrektionibus tuis, quibus claram & micantem diatribæ nostræ lucem præripere obniteris, respondere.

Principio itaque insulsum est & ridiculum oppidò repetitis ex nostra diatriba, quas adduximus ex Kemnicio, Caluino, atque aliis, inter remissionem peccatorum & regenerationem, distinctionibus (quæ duo beneficia non diuellenda quidem, distinguenda tamen, conferri per baptismum omnibus est in confesso) nobis imponere lapsum turpissimum, in quo totus procumbis, iacésque, nempe commiscere nos & conturbare res diuersas. Quia statuimus iustificationem nostram constare his duobus, peccatorum absolute, & regeneratione. Quæ non modò toto cælo differre ais, sed quantum à cælo terra, distare. Et ad diuersas categorias pertinere. Et materia, forma, gradibus, ordine naturæ discriminari. Et mox te reuocans, teinensque dicis esse duas species sub vno genere positas. Videlicet salutem esse genus cuius yatiæ sint species vocatio, iustificatio, sanctificatio. Istisque effatis atrox continuo S. Apostoli lo-

cum ad Rom. 8. Atque alia, quibus affingis somnia tua. Eia magne Philosophe, magne Theologe, quàm egregiè Philosopharis! qui categoriarum numerum ab omnibus Philosophis distinctum confundis. Et sex categorias exigis ab Aristotelicarum numero. Qui nos ad puteum vocas, turpiter in fossam incidis, & ex colliquis lutulentis nescio quorum sciorum, quostu Doctores orthodoxos nuncupas, sordentem distinctionem iustificationis, & sanctificationis expiscaris. Quas in duas diuersas categorias diffundis. Vnam ad categoriam relationis allegas; Alteram ad categoriam qualitatis adigis. Pace tua liceat dixisse magister, falleris, tuaque te istorum doctorum oracula fallunt. Salus, vocatio, iustificatio, glorificatio pertinent ad categorias actionis & passionis. Accipiunturque actiue vel passiuè. Actiue quatenus à Deo manant, passiuè quatenus ab homine excipiuntur; Qui eligitur, vocatur, iustificatur, glorificatur. Erras porrò magne magister, quando plenis buccis prædicas salutem esse genus, & istas iustificationem & sanctificationem esse species. Salus est totum integrale, heterogeneum, accidentale. Diuiditurque in varias partes. Salus est opus Dei, vel actio Dei circa homines, qua Deus lapsos & perditos homines seruat eligendo, vocando, iustificando, tandèmq; beando. Iustificatio est pars illa salutis, quâ Deus electos prouehit ad beatitudinem æternam. Qui finis est electionis. Complectitur autem iustificatio peccatorum remissionem, siue condonationem, & eorum emaculationem per spiritum gratiæ, illuminationem, amoris diuini siue charitatis Dei infusionem, hominis peccatoris immutationem, quæ παλιγγενεσία dicitur, quæ constat veteris hominis necesse, & noui hominis productione. Quod satis distinctè docuimus, & porrò docēbimus, tuebimurque; Et obmurmurantes contra ita resellemus, ne deinceps x̄i mutiant, nisi planè cum grunnientium gregibus glande pasci malint, quàm frugibus. Tu verò obstinatè & mordicè iustificationis vocem vsurpas de sola venia peccatorum propter Christi mortem imputatam indulta; contra receptam toto orbe Christiano nominis significationem; contra authoritatem omnium veterum; Contra

scripturæ totius veteris ac noui testamenti vsum. Et ambigua & homonyma voce illudens, principio iustificationis tribuis totius nomen. Et confundis totum cum parte: Cùm deberes sublata homonymia, quæ est inter Protestantes & Catholicos distinctè de peccatorum absolutione loqui, ne quis iustificationem audiens, qua principium eius solùm significas, regenerationem, quæ iustificatio perfecta est, intelligat. Atque digladiaris fortiter non dere, sed de nuda voce. Cuius veram & germanam significationem neque tu, neque erroris istius exitialissimi doctores assecuti estis. Ex quibus tamen quasi ex puteis hauriendam aquam, autumas. Vis dicam quod sentio, ex istis cisternis fractis, ex lacunis, & colliquiis, ex futilibus aquam non peto. Sed ex sacro & manali scripturarum fonte, qui neque puteis nec diuidiculis, neque arte, industria, ope hominum eget, sed sponte sua in amnem exit. Ex illo, inquam, sacro veram vocum iustificandi & iustificationis significationem mutuatus sum. Et falsissimum est, quod tu tuique similes veterinoso stupore correpti tam pertinaciter defenditis, iustificari & iustificationem vsurpari duntaxat significatione forensi, vt pronunciat, i. solam peccatorum condonationem his vocibus indicari, & non etiam inditum habitum iustitiæ per spiritum sanctum, vel regenerationis gratiam. Egregios verò Doctores, quos tu tantopere celebras, quos *orthodoxos* nomine commendas. Et peritos sacrorum codicum interpretes, qui cùm erroneam & commentitiam suam de iustificatione sententiam cum sancti Iacobi aphorismis consociari non posse cernerent, & uiam inire nequirent conciliandi S. Pauli axiomata cum S. Iacobi edictis, quasi nodum Gordiæum, refecandum esse censuerunt. Et quòd patrocinari Sanctum Paulum errori suo existimarint, non intellecta etiam Pauli sententia, pro eo vindicias pronunciarunt, damnata S. Iacobi causa etiam non intellecta, vtriusque iniqui iudices. Qui diuinam S. Iacobi epistolam proculcarunt, & stramineam immani piaculo pronunciarunt. Apage prauos iudices & doctores mendacij, qui ius dicere illis ausi sunt, ad quorum pedes accedere, & quorum tribunalibus stare debuerant. Quorum fuit idem spiri-

eus. Quorum sanctam de vera iustificatione doctrinam non capientes iustificationem arbitrio suo commenti sunt, & mutilata iustificatione, principio eius totius nomen vendicant.

Nos verò ex sanctis Paulo & Iacobo, aliisque hausimus iustificationem actiue vel passiue sumi. Actiue quatenus à Deo est: Passiue quatenus in nobis. Græci duabus vocibus distinguunt δικαιώσις & δικαιώματος. Latini nequeunt. Ea iustificatio, duobus constat. Primum est condonare peccata, remittere, non imputare electis in Christo propter Christi obedientiam imputatam. Estque effectus gratiæ & misericordiæ Dei adoptantis electos in Christo, & Christi participes facientis. Alterum est actio Dei qua electos adoptatos, sibi que per condonationem peccatorum reconciliatos spiritu suo donat, eodem refingit, animis ipsorum purgatis, & emaculatis à peccatis vitis que, iustitiam, charitatem, omnigenas virtutes ingenerat, qui habitus infusi sunt, queis corda electorum informantur & recreantur. Duas illas iustificationis partes nunquam confundimus, sed sedulò distinximus. Quæ in individuo quidem nexu sunt coniunctæ. Sed vna natura & ordine antecedit, altera sequitur. Vix enim tempore diuidas. Simul enim Deus adoptat electos in Christo, & spiritum adoptionis adspirat. Tu verò omnia peruertis, & quæ sunt regenerationis propria peccatorum veniæ tribuis. Et multa absurda tam de iustificatione, quàm de sanctificatione dicis, quia neutrius ingenium tenes, Vnum rectum inter tot peruersa excidit tibi. Nempe prius arborem esse bonam oportere, quàm fructus ferat dignos poenitentiam. Quibus verbis te inuito probas iustificari significare inhaerente iustitia donari. Nam si fructus poenitentiae iustificationem immediatè sequuntur, iustificatio regenerationem significat. Quia fructus poenitentiae sunt bona opera, quæ iustificationem, i. regenerationem protinus sequuntur ex S. Augustini sententia, quæ Sanctorum Apostolorum eadem etiam est. Sanctificationis præterea & sanctificandi significationem ad solam regenerationem contrahis, quæ multo latius patet. Ita tota tua censura perpetua hallucinatio est, in qua

inuitis Prophetarum & Apostolorum eloquiis pertinacia puerili vel foeminea, per iustificationem solum peccatorum veniam, & per sanctificationem solum regenerationem significari contra scripturarum auctoritatem obfirmatè contendis. Quia obtinuit inter magistellos malè doctos & malè docentes stulta illa distinctio. Cum sanctitas latissimè pateat, & primùm Deo tribuatur, qui passim ab Hebræis קדוש ברוך הוא dicitur. Qui ter sanctus ab Angelis celebratur. Sancti etiam Angeli dicuntur, coeli sancti, terra sancta, ciuitas sancta, sanctum templum, sacrificia sancta, atque omnis templi supplex, omniàque illa sanctificari. Præterea sanctificandi verbum aliquando contrariam & repugnantem videtur habere significationem, & de re horrenda & abominanda dicitur. Vt sanctificare videatur esse potiùs secernere & separare siue religionis & venerationis ergo, siue execrationis. Et secundum significationis germanæ, & propriæ analogiam per omnes salutis hominum partes sanctificatio extenditur, ita vt tam electioni, vocationi, veniæ peccatorum, glorificationi, quàm regenerationi sanctificatio propriè quadret. Et tibi sanctificari dicantur, & dicatur maritus vxorue infidelis sanctificari coniugis fidelis nuptiarum consortio. Et sanctificatio sapiùs omnes salutis hominum partes complectatur. Tu verò ridicula morositate per nescio quæ magistrorum compendia malè doctus, iustificationem de sola peccatorum venia, & sanctificationem de sola regeneratione vsurpari tanquam edicto decernis. Et vanam distinctionem iustificationis & sanctificationis somnias. Et nobis obiectas scripturæ loca tibi non intellecta, quia non satis pensitata, & cum præiudicio erroneæ sententiæ lecta, quæ nullo modo errori vestro patrocinantur. Omnes enim isti aduocati tibi planè supersunt. Nullus qui tecum sentiat.

Neque ille Actuum Apostolicorum 13. Qui tibi insignis esse videtur, vt te nutantem & labantem fulciat, hallucinationi tuæ fauet. Planè enim errorem istum iugulat. *Ab omnibus à quibus iustificari per legem Moysis non potuisti, qui credit in ipsam iustificatur.* Quo in loco iustificatio legis iustificationi fidei opponitur. Quia iustificatio legis erat iustificatio

carnis,

carnis, ut definitur ep ad Hebr. 9. versibus 9. 10. *ἡσυχία μὴ δυνάμει καὶ συνέσει τελείωσαι τον λαβέοντα μόνον ἔπι βράμιασι καὶ πομασι καὶ Ἀρ. Φέροις βαπτισμοῖς καὶ δικαιομασι σαρκός &c.* *Hosia que non possunt secundum conscientiam perficere cultorem numinis, tantum cibis & poculis & baptismatibus & iustificationibus carnis.* Sed iustificatio sanguinis Christi legis iustificationi opposita καὶ ἀείδω πτω συνέσειν ἀπο νεκρῶν ἔργων *mundat conscientiam ab operibus mortuis, i. à vitiis & peccatis, ut loquitur Apostolus eiusdem Ep. cap. 9. 14. Quis igitur non videt iustificationem illic non modò peccati veniam, sed etiam regenerationem significare?*

Nec iuvat magis locus Rom. 5. 9. in quo iustificati per sanguinem Christi dicimur. *δικαιωθέντες* enim non solum sunt queis peccata condonantur, sed qui formaliter & actu per regenerationem iusti sunt. Opponuntur enim *δικαιωθέντες τοῖς ἁμαρτωλοῖς.* ἁμαρτωλοὶ verò non tantum significat eos quibus Adami peccatum imputatur, sed qui etiam peccatores actu sunt, non modò propter labem inhærentem, sed etiam propter prauos & vitiosos affectus & effectus.

Reliqua non magis ad propositum. Piget immorari singulis istis apinis tricisque.

Sed & tota pagina 5. codicilli tui abundat mendaciis, asystatis, deliriis, & nugis nugerrimis. Quæ deriuare inani & ridicula opera adniteris ex nitidissimo illo fonte *Beati quorum remissa sunt iniquitates, quorum tecta sunt peccata: Cui Dominus non imputat iniquitatem.* Adde, quod Spiritus Sanctus eodem commate conclusit, *Et cuius in animo non est dolus.* Inde sequi dicere non erubescis.

1. *Per solam remissionem peccatorum perfecte sumus iusti coram Deo.*
2. *Cui remissa sunt peccata nihil mali admisit, nihil boni omisit.*
3. *Saltem nihil mali admisisse nihil boni omisisse censetur.*
4. *Ratio: Quia David hominem illum beatum predicat.*
5. *Atque illud ex legis præscripto fac ista ut viuas.*
6. *Tandem per peccatorum remissionem tollitur iniustitia, ponitur iustitia.*
7. *Negatur legis transgressio. Ergo affirmatur eius impletio.*

Quis tam immania, tam exitialia docuit te Guicharde? Ex quibus facile est inuehere bona opera inania esse & superflua. Ex quibus Secundianorum hæresis sponte confurgit. Quid tam enormia, tam abhorrentia à lege, ab Evangelio, ab omni ratione funditas? Quibus nihil quicquam inest sani. Quibus impingenda tota spongia est. Nam quod primum ponis absurdum planè est, *Per solam remissionem peccatorum perfectè iusti sumus coram Deo*. Imo contrà per solam peccatorum remissionem, qualem comminiscimini, sumus κατὰ πάντα, piacula, sepulcra dealbata coram Deo, qui amat veritatem in mentis penetralibus אמת חפצה בטוהא qui Pharisæam odit iustitiam. Qui nunquam solùm & seorsim peccata remittit, quin simul animum refingat, vitia emaculet, virtutem & iustitiam ingeneret, & diffundat charitatem in cordibus electorum fide donatorum. Est itaque remissio peccatorum initium, non perfectio iustificationis. Et iustificatio inchoatur remissione peccatorum, promouetur & continuatur καλίστηνεια, perficitur & consummatur in cœlis Secunda, tertia & septima positiones tuæ non modò falsæ, sed insulsæ & ridiculæ sunt, imò contra istas positiones: Peccatorum remissio supponit patrata in legem peccata, siue omit-tendo, siue committendo. Non enim peccati remissione opus est ei, cuius nullum est. Et ni censeretur admisisse aliqua, non ei remitterentur. Ergo cui remittuntur à Deo peccata, is & patrasse censetur, & verè patrauit; Et quia patrauit diuina indulgentia & venia opus habet: Quam qui consequitur, peccasse verè existimatur. Alioqui iniuria illi fieret. Nec redemptor ei opus esset, qui iustis non venit, sed peccatoribus. Nec sani medicis egent, sed agroti. Tantùmque abest, vt per remissionem peccatorum legis transgressio negetur, & perfectio legis affirmetur, quod ais, vt vice versa peccati remissio & venia violatum ius & facinus admis-sum contra legem supponat.

Positio quarta de beatitate eius cui peccata sunt remissa, arguit hominem in sacris litteris non rudiarium, sed valde rudem & tyronem. Quis nescit beatum hîc prædicari cuius tecta sunt peccata, non quia iam beatitatem est assecutus,

sed quia ad beatitatem viam iniuit? Sic Dominus beatos dixit pauperes spiritu, qui persecutionem patiuntur, fientes &c. Sed quinta positio cum doctrina remissionis peccatorum pugnat ex diametro. Neque enim cuius tecta sunt peccata legem præstitit, qua fertur fac ista vt viuas. Sed eam amplexatus est quæ nos inuitat & allectat hoc dicto, si credideris in corde tuo seruaberis. Ita facilè omnes istæ positiones cassæ & friuolæ concidunt. Sed quid tute tibi vis positione sexta? Prodis enim causam tuam, & suo sibi gladio eam confodis. Per istam enim iustificationem sublata ex homine iniustitia ponitur iustitia. Sic autem argumentor ex ista positione. Si Deus iustificando peccatorem tollit ex homine peccatore iniustitiam, atque adeò necessariò ponit in eo iustitiam, actio illa Dei quæ dicitur iustificatio non modò tollit ex homine peccatore peccatum, sed ponit etiam in ipso iustitiam. Atqui verum est prius per te: Verum ergo & posterius. Quid igitur tergiuersaris sequentibus paginis, contendens iustificationis nomine significari tantum peccati veniam, & non etiam emaculationem eius ab homine peccatore, & iustitiæ ingenerationem in eodem? Atque inuoluolo bestiaæ similis in pampino conuitiorum in nos iactatorum, & inscitiarum Latinæ linguæ, Græcæ, Hebraicæ quæris latebras, vt tædio excutiendi & detergendi insecti nos afficias, & liberè vineam Domini populeris? Et, ne nos immeritæ exostulationis insimules, excerpam pauca ex duabus istis paginaiis, quæ tamen integræ ita sordent, vt nulla in eis linea errore aut inscitia vacet, *Isto posito fundamento perspice sua mole penitus corruere omnia fere loca quæ consarreas consercisque ad tuam de significatione verbi iustificare assertionem confirmandam; Quod nihil aliud est quam mera φλυαρία & extra aleas longissimè euagari, cum quæ tractent ipsa potius ad legem quam ad Euangelium pertineant nulloque modo de iustificatione Dei per Christum quod questio est sermocinentur. Non de re dicis, sed ne de re dicas cuniculos perrimaris à re primaria penitus desiscens. Hocine est seridò differere de veritate an ludificari veritatem? &c. Mitto probra & conuitia ista quæ hominem non dicam Christianum, sed ingenuum & aliquantulum puden-*

tem dedecent. Sed quid tibi miselle cum lingua Latina? Mitte illam contactu immundo fœdare, qui significationem propriam pronominum huius & istius nescias, sermôcinationem scripturæ tribuas, extra aleas euagari stultè dicas, quòd nescias olea quid sit, neque oleum vel leuiter oleant scarifcationes tuæ. Tantundem intelligis quid sit cuniculos perprimari. Sed quam scitè scienterque dicis Iudam Patriarcham eiusque nulum *culpa compotes*. Et in scriptura verbum *iustificare sibi varias significationes vendicare*. Sed cum Latinè nescias audes etiam prouocare nos ad Hebraica? Et de verbi Hebraici in coniugatione tertia & Græcorum διξῆν & διξῆσθαι significatione nobiscum pedem conferre. Eia, macte noua virtute. Descendamus in arenam. Sed in ipso limine impingis in loci Gen. 38. v. 25. elucidatione, & זכח scribis per caph. pro נקח & asseris esse infinitiuum coniugationis cal cum sit tertia persona sing. n. fœm. generis præter. temporis, & זכחתי נקחתי significat iustior me est. Rectè Geneuenses, *Elle est plus iuste que moy. 70. διδixῆσθαι ἢ ἐγώ*. Quo ex loco valde appositè colligo Græcos interpretes verbum Græcum διξῆσθαι usurpare, vt significationem verbi נקח in coniugatione cal exprimant: vt & Psal. 19. & Psal. 51. & Psal. 143. Atqui verbum נקח in cal est iustum esse, & non tantum putari, vt liquet ex innumeris locis Iob. 4. 17. & 9. versibus 2. 15. 20. & 10. 15. & 11. 2. & 13. 18. & 15. 14. & 22. 7. & 25. 4. & 33. 12. & 35. 7. In eadem significatione saepe usurpatur verbum διξῆσθαι apud authores sacros, vt liquet Ecclesiastici 18. 2. 22. & 23. 12. & 31. 5. Eadem notione usurpari non negabunt viri eruditi & æqui Rom. 2. 13. & 3. 4. 20. 28. & 5. 1. 9. & 6. 7. Et 1. Cor. 4. 4. & 6. 11. Et in tota epistola ad Gal. & 1. Tim. 3. 16. & Tit. 3. 16. Et in Epistola Iacobi. Et Apoc. 22. Atque etiam Actuum Apost. 13. Ita hæc loca præter Catholicos omnes etiam ex istis, quos tu dicis orthodoxos, Bucerus, Beza, Iunius, atque alij multi ex ista familia vero uisiti & inducti interpretati sunt. Quos tamen temerè & præfractè præiudicio excæcatus flocci facis. Et nescio quas nugas fringulis contra nos de 1. 3. 4. coniugationibus verbi נקח. Quæ nimis audacter manibus illotis

citare crabrones. Ne si irritassis tibi tuique similibus Pharisæicæ iustitiæ laruam detrahant, vósque omnes per totum orbem Christianum pipulo differant.

Quæritur vnde significationem verborum δικαίων & δικαιώσθαι mutuati sint scriptores Euangeliorum & sanctarum Epistolarum. Non enim ab Aristotele, Demosthene atque eiusmodi Græcæ Linguae fontibus deriuarunt. Sed ex vsu Græcorum interpretum Mosis & Prophetarum. Et tu stomacharis quòd longa enumeratione probem quis sit vsus verborum illorum apud hellenizontas?

Verum enimverò frontem perfricuiisti, qui audeas locum illum Luc. 16. ὑμεῖς ἐστε οἱ δικαῖοι ἑαυτοὺς ἐνώπιον τῆ ἀληθείας postquam monuimus apparere illic vestigium coniugationis reciprocæ, secus interpretari, qui nescias quæ sit coniugatio reciproca, quis eius genius.

Sed facis impiè qui componas cum illo loco, quo personata & fucata Pharisæica iustitia notatur, hæc Matth. 11. *Iustificata est sapientia à filiis suis.* Et 1. Tim. 3. *Iustificatus est in spiritu:* vbi agitur de vera iustitia, & sanctitate veræ sapientiæ. Istud est facinus horrendum Christi iustitiam cum falsa & Pharisæica conferre. Pharisæi iustificant seipsos i. gloriantur falsa & laruatili iustitiâ. Sed sapientia verè & reapse iusta, veræ sanctitatis & iustitiæ fructus edit. Et Christus in spiritu iustificatus est. Plenus quippe spiritu, diuina sua virtute absolutissimam omnibus numeris & perfectissimam iustitiam, sanctitatem, innocentiam præstitit. Apage nefariam scolorum audaciam, qui sibi non intellecta attentare & contemerare non dubitant!

Mitte sodes suggillare quæ de factis veteris instrumenti literis adduximus, quæ sunt inculcata. Quæ cum non capias quid carpis?

Sed demiror locum illum Epist. ad Rom. 2. & γὰρ ἀκροατὰς τῆ νόμου διέταξι τῷ θεῷ ἀλλὰ οἱ ποιήσασιν τῆ νόμου δικαιώσονται quem non proposui euentilandum vt ais, te detorque ad iustitiam imputatam! ô malum ventilatorem! Tu pessimè locum illum euentilasti. Sed prouocas ab interpretatione nostra ad ipsummet S. Apostolum. Et ad S. Augustinum.

Non detrecto tam legitimam, tam fundatam auctoritatem. Reliqui quos accenses non eodem loco habendi sunt. Nam vel in Augustini sententiam pedibus ibunt, vel erroris præiudicio abrepti in aduersas partes discessionem facient. Attendamus itaque S. Apostoli dictum. Quod satis sua sibi luce claret. *Non auditores.* inquit, *legis iusti sunt apud Deum, sed factores legis* δικαιωθῆσονται. Quæro, nunquid in principio translationis de iustificatione hominis per fidem Apostolus usurpauit verbum iustificari in propria significatione? Si vestra glossemata obtinere debent, vt iustificari sit solum veniam peccatorum obtinere, & absolui ab omni poena & reatu concessa peccatorum remissione propter Christum, accommodate amabo, huic dicto vestram periphrasim, factores legis iustificabuntur i. peccatorum veniam obtinebunt, &c. Quis tam vecors qui non sentiat interpretationem illam pugnare cū Apostoli sententia, & per illam interpretationem affingi Apostolo falsum & ridiculum pronunciatū? Esset enim quàm falsissimum factores legis iustificari hoc sensu. Non enim factoribus legis sed præuaricatoribus & peccatoribus veniam peccatorum opus est. Neque factoribus legis, qui iusti sunt, sed peccatoribus remittuntur peccata sua. Suntque a systata factores legis remissionem peccatorum assequuntur. Nāque legis factores peccato obnoxij non sunt. Et qui peccati reus est legis factor non est. Ergo δικαιωθῆσονται quid est, nisi δικαιοί εῶσονται? Quod verbo ἰπταῖ appositè responderet. Opponit quippe Apostolus factores auditoribus. Qui tantum auditores legis sunt, iusti non sunt apud Deum: Sed legis factores. Quis non videt repetendum δικαιοί εῶσται, vel εῶσονται. Atq; id ipsum est, quod disertissimis verbis Ioannes pronunciat I. Cath. 3. 7. ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην δικαίος ἐστίν. Quid soli meridiano lucem foeneraris? Quid accersis interpretes? Quid ad coniectores conuerteris? Cū Apostolus Apostolo præfò sit. Verūm accedat insuper S. Augustinus, quem assiscis interpretationis istius vindicem. Optimum, me Deus amet, assertorem rectæ sententiæ de Sanctorum Iustificatione. Dirimat itaque Beatus Augustinus hanc controuersiam. Afferis in hoc loco factores legis iustificantur, idem esse quod

factores legis habentur iusti propter imputationem alienæ iustitiæ. Ego verò contrà profiteor agi de propria & inhærente factoribus legis iustitia, propter quam ipsimet iusti sunt & habentur apud Deum. Præterea in hoc Epistolæ ad Rom. capite & sequentibus, in quibus agit Apostolus de iustificatione per fidem Lutherus, Calvinus & eorum ásseclæ, quorum sententiam mordicus defendis, contendunt significari iustitiam Christi imputatam, & non iustitiam cuique credenti inhærentem, quam spiritus Christi electorum animis per fidem ingenerat. Ego verò nullus dubito iustificationis nostræ principium esse peccatorum veniam, per imputata Christi merita à Deo indultam. Cuius spiritu donati iusti simus inhærente iustitiâ, propter quam iustificati per fidem etiam propriè dicimur, quam iustificationem opera bona necessario consequuntur. Atque hanc esse sententiam S. Apostoli in Epistolis ad Rom. & Galatas. Tu S. Augustinum iudicem appellas. Ego S. Augustini scitis stabo. Nec ab eius sententia latum vnguem discedam. Caue retrò pedem ipse tuleris, factumque mutes. Verùm consulamus laudatum per te Augustini librum de spiritu & litera, qui liber causæ iugulum petit. Et non comma mutilatum & dimidiatum, quod corrupta Augustini sententia sublesta fide protulisti. *Certè ita dictum est factores legis iustificabuntur, &c.* prætermissa disiunctiva *Aut*, ut habetur apud Augustinum. *Aut certe ita dictum est, &c.* Quæ coniunctio monet repetendum paulò altius locum, ut sensus constet. Quid verò isthuc est nisi stellationem agere? Prodeat itaque S. Augustini locus integer, & constabit ex S. Augustini sententia eo loco iustificari idem esse planè, quod iustum esse ingenerata & inhærente iustitia, non autem aliena & imputata. Quo sensu solummodo toto illo tractatu usurpatur & intelligitur ab Augustino. Attende; Verba Augustini sunt, quæ compositò prætermissa sunt per te, vel per eum à quo mutuatus es.

Quia enim personarum acceptio non est apud Deum. Et non auditores, sed factores legis iustificantur. Ideo siue Iudeus, siue Græcus. Hoc est quilibet ex gentibus crediderit salutem in Evangelio habebit. Non enim distinctio, sicut postea dicit, Omnes enim peccaverunt,

uerunt, & egent gloria Dei, iustificati gratis per gratiam ipsius: unde autem factorem legis Gracum iustificari sine gratia Salvatoris? Neque enim contra seipsum diceret, quod ait, factores legis iustificabuntur tanquam per opera non per gratiam iustificentur. Cum dicat gratis hominem iustificari per fidem sine operibus legis. Nihilque aliud velit intelligi in eo quod dicit gratis. Nisi quia iustificationem opera non precedunt. Apertè quippe alibi dicit, Si gratia, iam non ex operibus, alioqui gratia iam non est gratia. Sed sic intelligendum est factores legis iustificabuntur, ut sciamus eos non esse factores legis nisi iustificentur: ut non iustificatio factoribus accedat, sed factores legis iustificatio precedat. Quid est enim aliud iustificari quàm iusti facti, ab illo scilicet, qui iustificat impium, ut ex impio fiat iustus. Si ita loqueremur homines liberabuntur. Hoc utique intelligeretur eis, qui iam homines essent, accedere liberationem. Si autem, Homines creabuntur; Non utique intelligeretur eos creari, qui iam homines erant. Sed ipsa creatione homines fieri. Ita si dictum esset factores legis honorabuntur, non rectè acciperemus nisi honorem illis, qui iam essent factores legis, accedere. Cum verò dictum est factores legis iustificabuntur, quid aliud dictum est quàm iusti iustificabuntur. Factores enim legis utique iusti sunt. Ac per hoc tantundem est ac si diceretur factores legis creabuntur: Non quia erant, sed ut sint. Ut sic intelligerent etiam Iudei legis auditores indigerè se gratia iusti iustificatoris, ut possint esse factores. Aut cerè ita dictam iustificabuntur iusti habebuntur, iusti deputabuntur. Et cætera quæ exscripsisti, quæ malè detorques in tuam peruersam interpretationem, quæ abhorret ab Augustini mente. Qui iustificationem eo loco intelligit, & iustificari, de regeneratione & iustitia ingenita per Spiritum sanctum, & animis nostris inhærente. Quod fit palam sequentibus eiusdem Augustini verbis ex cap 27. eiusdem libri. Proinde naturaliter homines quæ legis sunt faciunt. Qui enim hoc non faciunt, vitiosè faciunt. Quo vitio lex Dei est deleta de cordibus. Ac per hoc, vitio sanato, cum illic scribitur, sunt quæ legis sunt naturaliter. Non quod per naturam negata sit gratia. Sed potius per gratiam reparata sit natura. Et paulò pòst. Et idè quia non est distinctio, egent gloria Dei, iustificati gratis per gratiam ipsius, quia gratia in interiore homine renovato iustitia scribitur, quam

culpa deleuerat. Et paulò pòst. *Nec istam inscriptionem, qua iustificatio est (Aduerte animum Guicharde) poterat efficere in Iudeis lex in tabulis scripta, sed solum prauaricationem. Et cap. 32. Charitas quippe Dei dicta est diffundi in cordibus nostris, non quã nos diligit. Sed quã nos facit dilectores sui. Sicut iustitia Dei, quã iusti eius munere efficiuntur. Hæc est iustitia Dei, quam non solum docet per legis præceptum, verum etiam dat per spiritus donum. Ex quibus liquet satis quo sensu accipiat iustificandi & iustificationis voces apud S. Apostolum in epistola ad Rom. Quod & vberius explanauerat superioribus laudati libri capitibus. Ut cap. 7. verbis illis. Neque enim quia sciunt, sed etiam ut sciunt præcedit misericordiam suam. Nec quia recti sunt corde, sed etiam ut recti sint corde præcedit iustitiam suam, qua iustificat impium. Et cap. 8. Lex quidem hoc ipso, quòd iubendo & minando & neminem iustificando satis indicat dono Dei iustificari hominem per adiutorium spiritus, &c. Et paulò pòst. Egent itaque gloria Dei, & vide quid sequatur, iustificati gratis per gratiam ipsius. Non itaque iustificati per legem, non iustificati per propriam voluntatem, sed iustificati gratis per gratiam ipsius. Non quòd sine nostra voluntate id fiat. Sed voluntas nostra ostenditur infirma per legem, ut sancta gratia voluntatem, & sanata voluntas impleat legem, non constituta sub lege, nec indigens lege. Et paulò pòst. An & iniustus ut iustificetur, id est, ut iustus fiat, &c. Et cap. 16. Hic autem spiritus Domini cuius dono iustificamur, quo fit in nobis ut non peccare delectet ubi libertas est. Atque id ipsum passim obseruare faciliè est per totum illum librum non alio significato S. Augustinum vsurpare iustificationis nomen quàm regenerationis, & primæ resurrectionis, & verbum iustificare pro iustum facere iustitia per spiritum Sanctum ingenerata, & iustificari pro iustum esse vel fieri tali iustitia. Sed non modò in eo libro, verùm & in aliis constanter in eodem significato vsurpare voces illas certissimum est. Verbi gratia, libro de peccatorum meritis & remissione contra Pelagianos lib. 1. cap. 9. Sed præter hanc imitationem gratia eius, illuminationem iustificationemque nostram intrinsecus operatur illo opere de quo, &c. Et paulò pòst. Nempe legimus iustificari in Christo qui credunt in eum propter occultam communicationem &*

inspirationem gratia spiritualis. Et cap. 15. eiusdem libri. Porro si propterea Christus unus est, in quo omnes iustificantur, quia non sola imitatio iustos facit, sed per spiritum regenerans gratia. Et paulò post. Regenerante autem spiritu non solum originalis, sed etiam voluntariorum fit remissio peccatorum. Et eiusdem libri cap. 27. Sic generatio spiritus gratia per unum Iesum Christum ad iustificationem vite aeterna ducit, omnesque eo modo predestinati regenerantur. Sic etiam accipit toto libro de natura & gratia. Exempli causa cap. 9. Ecce quod est crucem Christi euacuare sine illa quenquam per naturalem legem & voluntatis arbitrium iustificari posse. Et cap. 11. Latitia perfusus sum, quòd gratiam Dei non negaret, per quam solam homo iustificari potest. Et cap. 23. Defendendo naturam gratia Dei, qua iustificamur, apertissimè contradicit. Et c. 40. Exclamabo euacuati estis à Christo, qui in natura iustificamini, à gratia excidistis. Et c. 62. Pro gratia Christi clamo sine qua nemo iustificatur tanquam sufficiente natura libero arbitrio.

Sed quid opus est aliunde adstruere eammet ipsam verbi iustificandi significationem in hoc epist. ad Rom. cap. 2. loco, & passim apud Augustinum: Cum ipsissima Augustini verba per te laudata, Bezæ, & aliorum, quorum iactas nomina, id postulent. Iustificabuntur, inquis, per Augustinum est iusti habebuntur, & per Bezam iusti pronuntiabuntur apud Dei tribunal. Quæro quanã iustitia habebuntur aut pronuntiabuntur iusti factores legis? Nunquid propria inhærente & actuali? Ergo habebuntur, quia erunt verè iusti. Apud Deum iusti habebuntur & iusti erunt perinde est. Consule Bezam eodem loco quem laudas, qui disertissimè pronunciat iustitiam illam, quã quis iustificatur eo sensu, quo S. Apostolus illic usurpat, nusquam inueniri nisi in vno Christo. Istam, inquit Beza, profer & sanè iustus eris ex lege. Ergo Beza assertore Christus iustificatus est apud Dei tribunal iustitia, quæ fuit in ipso, quæ nusquam alibi inuenitur, & iustus fuit ex lege cuius factor fuit, quam præstitit. Iustus ergo propria iustitia, qua nemo alius per legem iustus est apud Deum. Quia apud Deum non auditores legis sunt iusti, vel habentur, perinde est, sed factores legis. Ego verò profiteor me nunquam aliter intellexisse hoc loco verbum iustificari, Quam signifi-

cationem tam potes trahere ad errorem istum teterrimum de iustificatione citra iustitiam per spiritum sanctum ingenitam & inhærentem, quàm tu ipse iustificari per legem, cuius factor non sis, sed auditor tantum.

Secundum illam significationem Apostolum etiam vsurpasse verbum illud 1. Cor. 4. 4. de iustitia propria actuali, & inhærente asserere non dubito. Tu præfractè negare sustines.

Sed quis vel mediocris iudicii non videt ridiculum oppidò esse de remissione peccatorum per iustitiam Christi imputatam interpretari hoc dictum. Nihil mihi sum conscius: Sed per hoc iustificatus non sum. Cùm hîc Apostolus agat de rite perfuncti muneris reddenda ratione apud Deum in nouissima die, in qua Deus serui cuiusque fidelis iustitiam & fidem palam faciet. Aitque se nullius culpæ in perfungendo munere conscius. Nec tamen eapropter esse iustificatum, i. culpa vacare. Cùm potuerit nescius in crimen & reprehensionem incurrere. Innuit itaque Apostolus eum demum iustificatum iri in illa causa, non solum qui sibi nullius culpæ sit conscius, sed qui omnino criminis expers fuerit. Vnde liquet iustificari eo loco nullo modo significare veniam peccatorum assequi per imputata Christi merita. Quandoquidem necesse est scatere peccatis eum cui veniam peccatorum Deus indulget. Atqui Apostolus eo loco eum iustificatum iri contendit qui nulli peccato fuerit obnoxius. Ergo rectam & sinceram interpretationem immeritò criminatis.

Sed quid veram germanam & genuinam loci illius sententiam 1. Cor. 6. *ἀλλὰ ἀπελθοῦτε ἀλλὰ ἁγιάσθητε ἀλλ' ἐδικαιώθητε* paratragedans quasi thraaso aliquis suggillas? Et quod tertio loco scitè scientérque positum ab Apostolo ad significandam iustitiæ gratiam per Dei Spiritum ingenitam distorques & distrahis ad peccati veniam & emaculationem duobus primis significatam. Quid nequiter perturbas quæ tam accuratè ab Apostolo distincta & ordinata sunt? Quæ rectè Oecumenius suo loco posita agnoscit, ἢ τε τὰ εἰρημῶνα ἀλλὰ καὶ ἀφ' οὗ ἐποίησε ὁ Χριστός, καὶ ἔ τὸ το μόνον ἀλλὰ καὶ ἡγίασεν.

καὶ ἔ μόνον τὸτο ἀλλὰ καὶ ἐδικαίωσε. i. Vos fuistis eiusmodi sed Christus purgavit vos, & non illud solum, verum etiam sanctificavit. Neque rursus id tantum, sed & iustificavit. Chrysostomi verò enarratio aduersum homines cordatos nostram interpretationem extra omnem disputationis aleam statuit. σφ' δεα σι-
 περικῶς ἐπήγαγε λέγων εἰνοήσατε ἡλίκων ὑμῶς ἐξείλετο κακῶν ὁ
 θεὸς ὁσῶ ὑμῖν φιλανθρωπίας παρέχετο πείρα καὶ σπόδειξιν. καὶ ἔδε
 μεχεῖ τῆς ἀπαλλαγῆς τῶ ἀπίδοσιν ἔδοκεν ἀλλ' ὅτι πολλοὶ τῶ
 ἑυεργεσίαν προήγαγε καὶ γὰρ καθαρόν ἐποίησε. ἀρα ἐν τὸτο μόνον.
 ἔδα μῶς ἀλλὰ καὶ ἡγίασεν. ἀλλ' ἔδε τὸτο μόνον. ἀλλὰ καὶ ἐδικαίωσε.
 Καὶ τοιγα καὶ τὸ τ' ἀμαρτημάτων ἀπαλλαγῆναι δαρεὰ μεγάλη. νῦν
 δέ σε καὶ μυρίων ἐνέπλησεν ἀγαθῶν. i. Efficacem admodum coh-
 ortationem inducit. Recogitate quot malis liberauerit vos Deus, quan-
 ta vobis clementia argumentum & experimentum prabu-
 erit. Nec solum vindicando vos à malis opem tulit. Sed vos longè ulterius
 beneficiis persecutus est. Siquidem vos mundauit. Ergone istud tan-
 tum prætuit? minimè verò, sed etiam sanctificavit. Verum non so-
 lum illud, sed & iustificavit. Magnam enimvero gratiam iniuit li-
 berando à peccatis. Verum innumeris beneficiis in super cumulauit.
 Obseruant Græci patres sanctissimum huius loci ordinem
 quem tu confundere & contaminare attentas. Abluere, san-
 ctificare, iustificare. Et his tribus non modò liberationem
 malorum, sed etiam donatum & largitionem bonorum
 significari docent. Ita vt primùm Deus vocatos ad se pec-
 catores mundet, & abluat ignoscendo, deinde sanctificet
 spiritum impertiendo. Tandem iustificet per spiritum suum
 iustitiam ingenerando, & charitatem suam in eorum corda
 diffundendo. Quæ, vt ait Augustinus, verissima, plenissima,
 perfectissimâque iustitia est. Qua vna verè iustus est quicun-
 que iustus est. lib. de natura & gratia capitibus 38. 41. 63.
 Ablutos in nomine Christi pronunciat Apostolus, & per
 Dei Spiritum sanctificatos & iustificatos. Tu planè fungus
 vel non sentis quid sit in hoc loco abluere, sanctificare,
 iustificare: vel si te aliquis veri ordinis sensus tangit, cani-
 no dente dilaniare & discerpere conaris, quæ ritè sunt ab
 Apostolo digesta & disposita. Atque immani stupore & su-
 pinitate non ferenda accedis ad hunc sancti Apostoli riuum

facrum cum præiudicij veneno, & erroneum falsumque verborum sanctificandi & iustificandi sensum mordicè retines.

Post quem S. Apostoli locum quanquam sua luce satis radiantem: Oecumenij tamen & Chrystostomi notis illustratum, iuuat ex aduerso veræ iustificationis Euangelicæ laruatam Euangelicorum nomen ementientium iustificationem statuere, vt hæc alteri quid intersit quilibet cernere valeat. Igitur vera iustificatio quam Ecclesia Catholica ex sacris scripturaturæ riuis, nempe ex diuino Propheta Dauide, & sanctis Paulo, Petro, Iacobo, Ioanne Apostolis hausit: Hominem peccatorem morbo letifero originalis & actualis peccati laborantem per Christum animarum nostrarum summum medicum misericorditer vocatum, pace per sanguinem crucis facta, cum Deo Patre reconciliat, animi vitia tollit. Prauos affectus emendat, inordinatos motus ad diuinæ legis normam componit, profligatas arbitrij vires restituit, efficitque valentem piè, iustè, sobriè viuere, atque omnia vitæ sanctæ munia & officia præstare, viamque ingredi per quam ad regnum cælorum eatur. verèque ex integro sanato, vt ipsemet Io. 7. profitetur ὁλον ἀνθρώπον ὑγίη ἐποίησα, inquit illi, *Ecce sanus factus es noli amplius peccare.* Ea est inquam hominis improbi vera & non fucata per fidem iustificatio, quam Ecclesia Catholica prædicat.

Contrà laruatilis vestra iustificatio hominem peccatorem, vel facinorosissimum, meritorum Christi confidentia instruit, sistitque audacter apud Deum, vt iudicio ipsius omni pœna & reatu absoluator, & quamuis nocentissimus, iustus tamen & inculpatus quasi ipse Christus habeatur, remanentibus etiamnum peccatorum omnium sordibus & inquinamentis, persona & habitu Christi velatus ornatúsque gratissimus, & acceptissimus ad Deum accedat. Quod quid aliud est quàm strumam Dibapho vestire? Et cadauer putidissimum marmoreo sepulcro condere? Vel hominem morbis & langoribus tabescentem & confectum, totum scabie, impetigine, vlceribus tabum & saniem stillantibus luridum & squalidum, ægrè spiritum ducentem, foedum & foetidum veste candida & purpurea chlamide induere & cidari auro gemmísque coruscante

redimire atque in mediam virorum illustrium coronam inducere, velin conuiuium, aut in ludos festumue agitatum conspectum, aut in comitia producere gratiam spectantium captatum, auramue popularem venatum vt veniat?

Tam religiosè tractas sanctam & inculpatam interpretationem nostram illius Rom. 4. *resurrexit propter iustificationem nostram*. Vbi iustificatio nominatim & singulari distinctione resurrectioni Christi tribuitur. *Tridius est*, inquit Apostolus, *propter delicta nostra & resurrexit propter iustificationem nostram* Ἀλλὰ τὴν δικαιώσιν ἡμῶν. Et iustificatio actiue sumitur, quam intelligendam monuimus de operatione Christi in nobis, per spiritum suum excitantis nos ad nouam & sanctam vitam degendam. Quia proprius effectus resurrectionis Christi in nobis est regeneratio, quæ prima resurrectio dicitur. Quod vtrò etiam concedis regenerationem, quam tu sanctificationem indigitas, resurrectionis dominicæ fructum esse & effectum. Sed negas Apostolum designare illic iustificationem, quasi fructum & effectum resurrectionis Christi: Sed quasi antecedens morte Christi partum & quæsitum. Isthæc est sententia, quam quatuor aut quinque commatibus prodidisti, quæ referre piget. Quia aded sunt barbara, aded incondita, & incompta, vt fastidium & nauscam moueant. Sed longè magis exosa est ratio illa pellex & adultera, quam expulsa & explosa, & eliminata legitima in eius locum subrogare inuerecundè adniteris. Et resurrexisse Christum propter iustificationem nostram idem esse atque propter impetratam christi morte peccatorum veniam. Nempe vt innotescat & probetur, quæ sita & concessa Christi morte. Sed quorsum tam distinctè disponit illa Apostolus *mortuus propter peccata nostra resurrexit propter iustificationem nostram*, nisi vt assignet morti & resurrectioni dominicæ suum sibi cuique effectum? Et vt mortis Christi effectus proprius est peccatorum venia & absolutio, & infesti chirographi decussatim cancellatio & obliteratio; Sic resurrectionis eius proprius effectus innuitur. Nimirum *παλιγγενεσία* nostra & prima resurrectio. Claret igitur, non magis sol meridianus, iustificationis nomine, superiori loco, effectum dominicæ re-

nus, per quem conscientia mundatur ab omnibus carnis inquinamentis, & iustitia ornatur. Quod S. Apostolus ad Hebr. 9. 14. sanguini Christi tribuit *Quanto magis, inquit, sanguis Christi qui per spiritum aeternum seipsum obtulit immaculatum Deo purgabit conscientiam vestram à mortuis operibus ut seruiatis Deo viventi.* S. Petrus verò resurrectioni eius adscripsit. Quod etiam vltro profiteris. Atque eo magis confirmas & comprobas nostram interpretationem superioris loci ad Rom. 4. Ita vt quasi alter Balaam nos maledictis aggressus benedicta proprio ore protuleris, & nobis altaria & sacrificia molitus sis. Sed quas nobis fatuas oppidò & ineptas argumentationes affingis i. quæ deliramenta ceritorum commentus est tibi habeto: Nec mihi tuas nugas, tuam inscitiam affingito. Ego nullum syllogismum efformaui. Excusa est nostra diatriba. Tu me falsò imperitiæ insimulas. Euge belle syllogista! Qui ex nostra interpretatione syllogismus consurgit hic est, quem tu conficere nesciisti.

Proprius & singularis resurrectionis Dominice fructus & effectus est iustitia habitualis & inherens per spiritum Christi ingenuita & infusa.

Sed iustificatio nostra est proprius & singularis fructus & effectus resurrectionis Dominice.

Ergo iustificatio nostra est iustitia habitualis & inherens per spiritum Christi ingenuita & infusa.

Hic noster est elenchus, non isti paralogismi quibus etiam nos subsannare ausus es. Iam responde si vales: Et reuince vel nostram iustificationem Christi resurrectioni non adscribi quasi proprium eius fructum & effectum. vel proprium & singularem resurrectionis Christi effectum & fructum non esse iustitiam habitualem & inhærentem, per spiritum sanctum ingenuitam, & infusam. Quæ baptisma interius est. Quod non sordium carnis ablutio est, sed restipulatio bonæ conscientie apud Deum, Caritas ex puro corde & bona conscientia: vt loquitur Apostolus 1. Tim. 1. 5. Quam commendat eiusdem cap. vers. 15. Quam quidam abiicientes naufragium fidei passi sunt. Cuius mysterium retinendum *εὐ καὶ ἀγαπῆ συνει-*

Quantum ad illum Apocal. 22. locum palmarium, getræ sunt germanæ quicquid deblateras. Non dubito quin vera lectio sit ὁ δὲ δίκαιος δικαιώθητω ἐπὶ. Sed lectionem aliam multorum manuscriptorum & excusorum librorum Hispali, Antuerpiæ, alibi, auctoritate nixam: interpretatione veterum scriptorum Andreæ Casariensis, & Aretæ firmatam, saltem quasi glossam adscisco. Quam interpretationem omnes sancti syncriptis sequuntur. Nec sciolorum est nuperrimè editorum, qui bonas literas vix summis labris degustarunt censuram tam fundatæ interpretationis inuadere. Et quicquid in buccam venit temerè effutire, & nescio quas nœnias de externo apud homines iustificationis foro occinere.

Quod non miror tamen, cùm tu pumilio, in magnum illum virum inter suos, Bezam dico, insurgas, & stare contra sustineas: Cuius scripta eruditione linguæ Latinæ, Græcæ exuberant: Quem omnes docti plurimi fecerunt. Tibi verò flocci penditur, etiam in illis in quibus acerrimum fuit eius iudicium. In quibus, non magis talpa, cæcûtis. Tu tamen pronunciare non dubitas, non ita tibi videri, nec tibi probari in illis locis *largam & insolentem verbi iustificandi significationem*. Loca porro illa sunt Ep. ad Tit. 3. εἶσασι ἡμᾶς Ἄγιος Ἰωάννης Ἐπιφάνειος καὶ ἀνακηρύσσας πνεύματος ἀγίου ἔξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς πλυσίως διὰ ἰησοῦ χυῖ ἵνα δικαιωθῆντες τῇ ἐκείνου χάριτι κληρονομήσωμεθα κατ' ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου.

Ad hunc locum istud glossema est *Apostolus*, inquis, *imprimis indigitat salutem tamquam totum, postea in partes distribuit, quarum una est regeneratio, alia iustificatio. Neque regenerationem voce iustificationis neque iustificationem regenerationis nomine insignit sed unam ab altera expressè distinguit. &c.* Hoc primum te doceo verbum indigito aliena significatione vsurpas. Indigito non est indico, sed voco, appello. Tu voces quibus vteris non intelligis, & sacrarum literarum interpretis munus inuadis. Iuuat tamen expendere a dnotata tua in hunc locum. Ais Apostolum designare primum salutem quasi totum, quod diuidit in duas partes, quarum vna est regeneratio, altera iustificatio. Quanquam isthuc commentum est. Attamen per te salutis nostræ duas partes instituit Apostolus. Prima est re-

generatio ; Altera iustificatio. Quid vitæ æternæ gloria & in regni possessionem missio ? nunquid pars aliqua salutis est ? Iterum dicis sedulò distinguere Apostolum finem à medio ; Et finis per te est vt iustificati gratia ipsius simus hæredes vitæ æternæ. Medium est lauacrū regenerationis spiritus. Lau- do, iustificationem cum vita æterna componis , & finem vtrumque simul esse asseris. Ergo medio, quod lauacrum re- generationis esse dicis, posterior est. Finis enim medio poste- rior est. Sed si iustificatio finis est, & lauacro regenerationis spiritus posterior, iustificatio non potest esse peccatorum ve- nia Quod tamen pertinaciter defendis. Salutis enim initium cum sit, finis eius & perfectio nequaquam esse poterit. Sed quo pacto isthæc assertio cum illo S. Apostoli dicto Rom. 8. congruet ? Quos prædestinavit, eos vocauit ; quos vocauit, eos iustificauit ; quos iustificauit eos glorificauit. Vbi glorifi- catio finis, & iustificatio mediij locum obtinet. Vt per te ipsum necesse sit Rom. 8. iustificationem, quæ medium est, signifi- care regenerationem, quam medium esse pronuncias. Sed missis istis perplexis ambagibus, & recantatis dictis, eximium hunc Apostoli locum attentius contemplemur, & paulo alti- us repetamus.

Superioribus duobus capitibus Titum admonuit, vt esset maximè sollicitus de vita & moribus totius Ecclesiæ, cui præ- fectus erat. Et qua sanctitate, quibus virtutibus, & dotibus præditi & ornati esse debeant primò ipse præfectus, deinde Episcopi & Presbyteri omnes. Demùm senes viri & foeminae, adolescentes, serui. Et summatim sanctæ & inculpatæ vitæ pro cuiusque conditione præcepta tradidit. Quibus subiicit hæc verba. *ἐπεράνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ ἢ σωτήριος πᾶν ἀνθρώπου παθροῦσα ἡμᾶς ἵνα ἀρησώμενοι τῶν ἀσεβειῶν καὶ τῶν κοσμητικῶν ὀπι- θυμῶν σωφροῦν καὶ δικαιοῦν καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι προ- σδοχῶμενοι τῶν μακαρίων ἐλπίδων καὶ ὑπεράνην τῆς δόξης τοῦ μεγάλου θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν ἰω. χυ. ὁὗς ἔδωκεν ἑαυτοῦ ὑπὲρ ἡμῶν ἵνα λυ- τώσεται ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας καὶ καθάρσιν ἑαυτῶν λαβὴν περὶ ὅσων ζήλω τῶν καλῶν ἔργων.* i. *illuxit enim gratia Dei salutaris om- nibus hominibus, erudiens nos, vt abnegantes omnem impietatem & seculares libidines, sobriè, iuste, pie viuamus in hoc seculo, exspe-*

stantes spem beatam & aduentum gloria magni Dei & seruatoris nostri Iesu Christi. Qui dedit semetipsum pro nobis ut nos redimeret ab omni iniquitate & mundaret sibi populum peculiarem studiosum bonorum operum. Complexus quatuor commatibus religionis Christianæ summam & finem. Cuius summæ tria sunt capita: Primum salutis gratia Dei apparuit siue illuxit. Secundum ut nos erudiret abnegare impietatem & iniquitatem & vivere sobriè, iustè, piè. Tertium ad beatitatem consequendam. Quæ tria tangit Apostolus Rom. 8. his tribus ἐκθλιψε, ἐδικαίωσε, ἐδόξασε. In hac summa contrahit etiam breuius tria illa in vnum caput. Tradidit seipsum Christus pro nobis, ut liberet nos ab omni peccato, & purificet populum sibi peculiarem, bonorum operum studiosum. Quod caput propriè iustificationem nostram continet. Pergit porrò capite tertio admonere & adhortari Titum & Ecclesiam qua ratione degere oportet Christianum hominem inter reliquos. Quorum similes olim fuerant antequam illuminarentur. Deinde subiicit. Cum verò apparuit benignitas & clementia seruatoris nostri Dei non ex operibus iustitia qua fecimus nos: sed secundum misericordiam suam sospitauit nos per lauacrum regenerationis & renouationis spiritus sancti, quem abundè in nos effudit per Iesum Christum Saluatorem nostrum: ut iustificati gratia ipsius fiamus hæredes vitæ æternæ secundum spem.

In quibus quatuor euidenter designat Apostolus. Primum, miserrimam & deploratissimum statum in quo erant Creten-
ses ante fidem. Secundum, causam liberationis ab illo statu. Tertium, mediæ & mediorem effectus, quibus Deus liberauit eos. Quartum, hæreditatem vitæ quam iustificati per regenerationem & renouationem spiritus sancti consequuntur. Status miserrimus est similes eratis. Causa liberationis est misericordia diuina saluos nos fecit, mediæ & effectus eorum sunt lauacrum regenerationis & renouationis quod effudit in nos, quibus iustificamur. Nam iustificati gratia ipsius explicat ἐξηπικώσ regenerationem & renouationem, pertinetque ad mediæ salutis non ad finem, neque est eiusdem temporis atque hæredes fiamus. Per quàm rectè igitur Beza apud suos vitæ classicus, vero victus & inductus agnouit significa-

tionem verbi *δικαιωσαι* in illis locis. Quam cum tam obstinate reiicias, summa imis permisces, & mare ponis quasi unguentum, ut Leviathan, vel potius sepiarum more tuote infuscas atramento. Nam modò veriloquii & grammaticæ neglectis rationibus ad iureconsultorum forum prouocas. Modò tui oblitus grammaticam interpretationem commendas, & expendendam cuiusque vocis significationem sedulò ex legibus grammaticæ autoritate Kennicij confirmas. Neque eo contentus omnes theologos, omnes peripateticos, & Galenum medicorum antecessorem in medium producis, ut probes in hac pragmatia propriam & germanam nominis cuiusque significationem accuratè inuestigandam, ut bene & perspicuè doceas. Et nobis edicta tua proponis. Quibus impræsentiarum morem gerere nobis animus est. Igitur secundum istas leges hoc primùm statuimus, ponimusque iustificandi & iustificationis voces non esse latinas, sed barbaras, & nunquam à probatis authoribus Latinæ linguæ usurpatas. Ita ut iustificare neque apud iureconsultos, neque apud ullos Latinè loquentes vsquam significet quod somniastis, iudicio dimittere reum, & à reatu liberare: Quod Latinè propriè dicitur absoluerè. Sed iustificare & iustificationem author vulgaræ Latinæ versionis usurpat, ut Græcas voces interpretetur *δικαιωσθαι*, *δικαιωσασθαι*, *δικαιωσις*, *δικαιομα*. Apostoli verò mutuati sunt Græcas voces ab Hellenistis, ut Hebraica legis & Prophetarum eloquia illustrarent. Quæ imprimis obseruare studiosè oportet. Tu verò omnia confundis, & positis per te legibus ipse aduersaris. Nam quid sibi volunt ista?

Quoad locum ad Rom. iustificationem in tota epistola sumi pro quadam sententia pronuntiatione ita ut sit reipsa potius iurisdictio quàm iustificatio vel ut sic loquar iusti factio omnibus orthodoxis doctoribus notum est.

Mittamus omnes istos orthodoxos Doctores qui *παιδευθεντες* & *ανακαινωσιν*, spiritus sancti à iustificatione exigunt. Sunt enim erroris exitialissimi Doctores, & meri tenebriones: Qui cum nullum scientia sua verè iustificent non lucebunt cum sole iustitiæ in die iudicij. Sed quasi recrementa in tenebras exteriores euerrentur. Caue tibi Guicharde, qui intrepidè

atque inuidiosè contendis in tota epistola ad Romanos verbum iustificandi sumi pro quadam sententiæ pronuntiatione. Ergo ne cap. 3. ver. 4. ἵπῳ αὐτῷ δικαιοῦν ἐν λόγοις σὺ καὶ νικῶν σὺ ἐν τῷ κρίνεισθαι σε, vt iustificeris in sermonibus tuis & vincas cum iudicas, vbi Deus iustificari dicitur, forensi significatione, & pro iurisdictione accipitur? vt Deo ius dicatur & absoluatür humano iudicio à peccato, & imputetur ipsi iustitia non sua? Apage horrendam cogitationem. Sed admitto tuæ confessionis omen. Iustificatio, inquis, in tota epistola ad Rom. est potius iusti dictio quàm iustificatio i. iusti factio. Ergo secundum ὀρθόδοξίαν tuam in tota epistola ad Rom. iustificatio non est iustificatio. Quia propriè ex te ipso iustificatio est iusti factio non iusti dictio. Nihilominus statuis iustificationem in tota epistola ad Rom. esse iusti dictionem & non propriè iustificationem i. iusti factionem. Hoc est iustificatio in tota epistola ad Rom. non propriè sumitur. Sed non ego credulus istis Doctoribus. Cōtrā profiteor capitibus 3. 4. 5. 6. nunquam accipi nisi in propria significatione: nempe pro iusti factione, vt loqueris. Nam siue Deus siue lex dicatur iustificare vel non iustificare significat iustum facere vel non facere. Siue iustificari per legem aut per fidem quis dicatur, est iustus fieri vel iustus esse iustitia actuali primo, vel secundo actu. Et τὸ δικαίωμα, quod iustificatio verti debet vbique in omnibus noui testamenti libris, pro iustitia actuali sumitur. Atqui ex paronymo estimanda est verbi significatio. Sed & qualis intelligatur iustificatio in tota ad Rom. epistola, Nempè quæ admissorum peccatorum venia inchoatur & perficitur consummatürque παλιγγενεσία & ἀνακαινώσις spiritus sancti, facile innotescit principio capituli 8. quo superiora colligit in summam ἡ δὲν ἀρετὴ νῦν καὶ τὸ κριμα τοῖς ἐν κατὰ σὰρκα περιπατοῦσι ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. & sequentibus, potissimum versu 4. ἵνα τὸ δικαίωμα τῶ νόμου πληρωθῆ ἐν ἡμῖν μὴ κατὰ σὰρκα περιπατοῦσι ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. i. vt iustificatio legis perficeretur in nobis, qui non secundum carnem incedunt, sed secundum spiritum. Quid enim est δικαίωμα τῶ νόμου nisi iustitia imperata à lege? Impletur igitur & perficitur imperata iustitia à lege in iis & per eos qui non secundum carnem incedunt, sed secundum

spiritum. Quæ legis iustificatio, vt vulgata vertit, vel iustitia imperata, non fit legis opera, vel legis operibus. i. vi & efficacia legis, eiusue operum, à qua non accepimus spiritum, sed ἐξ ἀποῦς πίστεως, vt ait Apostolus. Gal. 3. Secundum quem spiritum incedentibus iustificatio legis τὸ δικαίωμα τῶ νόμου impletur & perficitur. Neque obstat quod eiusdem capituli octauo versibus 33. 34. obiectas frustra accusantur electi Dei, quia Deus indulget ipsis peccatorum veniam, eosque verè iustos facit iustitia fidei i. charitate, quam diffundit in cordibus eorum per spiritum suum, præstatque eos morte Christi & resurrectione eius ἀμώμους καὶ ἀνεπιλήπτης Quod significatur verbis illis τις ὁ κατακρίνων; ἡρεῖς ὁ ἔργων μάλλον δὲ καὶ ἐρεῖς. In quibus accusationi ex aduerso statuitur iustificatio. Condemnationi verò mors Christi, resurrectio, & ad Dei dextram sessio i. Christi patrocinium. Cùm verò accusationi Apostolus iustificationem Dei opponat, significat Deum esse fidei, iustitiæ, & innocentie electorum authorem, vindicem, defensorem, & conseruatorem; quos adoptauit in filios. Quibus veniam peccatorum indulgit, quos spiritu adoptionis donauit, quorum in cordibus charitatem suam diffudit, & hac ratione iustificauit. Accusantur à Satana, sed iustificantur à Domino. Cuius rei extat nobilissimum in persona Iobi exemplum. Et in Iosua summo Pontifice Zach. 3. Accusatus à Satana defenditur à Michaële, exuitur vestibus pollutis, induitur candidis, & munda cidari ornatur. Vestes illæ candidæ, & cidaris illa significant τὰ δικαιώματα τῶ ἁγίων. Hæc nunquam in iustificatione sunt diuisa, quæ perfectam iustificationem constituunt. Quod etiam adnotauimus ad Ps. 32. primum versum. In quo Propheta regenerationem cum peccatorum venia coniunxit, atque eodem commate complexus est. *Beatus vir cui non imputat Dominus iniquitatem & cuius in animo non est dolus.* Neque aliter iustificationem intellexit S. Apostolus tota epist. ad Rom. atq; epist. ad Gal. Alioquin rationes Apostoli non starent. Nam si iustificatio remissionem i. veniam & absolutionem peccatorum tantum, & non etiam regenerationem significaret, omnia Apostoli argumenta essent

irrita, qui contendit operibus legis non iustificari quenquam, quod utique falsi reuinceretur, si iustificari esset solum veniam peccatorum assequi. Per legis enim opera remittebantur omnia peccata, absoluebanturque peccatores. Vnde tam sæpe כפר על בני ישראל מכל חטאתם & נסלה לו & נסלה לה Leuit. 4 & 5 Et כפר על בני ישראל מכל חטאתם אשר חטאתו אשר חטאתו Leuit. 19. Legis operibus itaque fiebat peccatorum dimissio, & absolutio, & propitiatio, non autem iustificatio i. regeneratio. Hinc facile est cuilibet sic argumentari.

Iustificatio apud Paulum significat quod legis opera prestare non poterant.

Sed legis opera peccatorum absolutionem prestare poterant.

Ergo iustificatio apud Paulum peccatorum absolutionem non significat.

Vel etiam aliter.

Iustificatio apud Paulum significat id quod prestat Euangelij prædicatio, opera verò legis prestare minime possunt.

Atqui regeneratio illud est. Ergo iustificatio regenerationem significat.

Hinc Apostolus ad Gal. 3. appositè admodum probat iustificationem legis operibus non contingere, sed fidei & prædicationis Euangelicæ beneficio, hoc argumento: Quòd spiritus non legis prædicatione, sed doctrina & prædicatione fidei conferretur, Nèpe quod iustificatio, Hoc est *παλιγγενεσία* & *ἀνακαινώσις* spiritus sancti sit opus. *ἔξ' ἔργων νόμος τὸ πνεῦμα ἐλάττει ἢ ἔξ' ἀκοῆς πίστεως.* Quo loco ἀκοῆς πίστεως significat doctrinam fidei Euangelij prædicatione traditam, respondente nomine Græco voci Hebraicæ *ערוּרָה* quæ passim apud Esa. 53. & 28. 9. 19. doctrinam & prædicationem significat. Vfus Apostolus argumento satis familiari. Quia causa causæ est etiam causati causa.

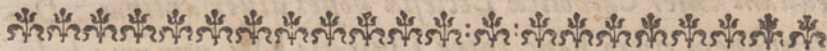
Facessant itaque isti nouatores, qui commentitiam & insolentem in orbem Christianum inuexerunt iustificationis notionem. Qua solam peccatorum veniam citra regenerationem & renouationem spiritus sancti significari animosè contenderunt. Qui cùm S. Pauli eloquia ex præiudicato prauo sensu metirentur. Nec rationem qua Sanctorum Pauli & Iacobi

Iacobi scita in speciem aduersantia coalescant, capere possent, epistolam S. Iacobi de sacro canone absciderunt, adiectis etiam petulantibus dictis. De quorum spiritu & supercilio multum remiserat Kemnicius laudatus à nobis in nostra diatriba. Quem frustra irritare & exasperare conaris, exscriptis de eius examine pluribus integris paginis, superfluo utique & inutili admodum labore, abusus otio tuo nostròque. Cùm sufficeret breuiter sententiam eius in medium afferre, Quæ quidem non est nostra. Quem neque testem, neque arbitrum in hanc causam adduximus. Quia Concilij Tridentini decreta exagitat asperius & cum amarulentia vellicat, etiam in hac parte, in qua de Repub. Christiana Tridentini patres optimè sunt meriti. Sed ex eius concessis argumentamur contra ipsum, & sectatores eius, qui addicti nimium falsæ hypothese, de propria & singulari iustificandi significatione in S. Pauli epistolis, fuerunt. Cùm potius sequestrata voce controuersa, de re ipsa tractationem instituere par esset. Nanque si iustificatio solam peccatorum veniam significat, alia est eius ratio quàm si pro sola regeneratione sumatur. Si verò vtrunque designet, adhibenda distinctio est, vt de prima deque secunda iustificationis parte congrua sentias, & enuncies. Alia enim ratione peccatorum venia stat, alia verò regenerationis gratia & iustitiæ donum. Quod quidem omnibus vltra citraque in confesso est. Boni viri est itaque, ingenui, & candidi, & non quærentis latebras & insidias in his dissidiis & controuersiis, cùm de iustificatione sermo habetur, distinguere significationes vocis varias, & tollere ambiguum. Sed versipellis, & vafri, & astuti, & callidi est illudere homonymia. Hebetis autem & obtusi impingere semper in eundem scopulum, & post distinctionem accuratam vtriusque partis, confusè de sola peccatorum venia iustificationis nomen vsurpare apud eos, qui aliter sentiunt & loquuntur. Atque acriter dimicare de iustificationis ratione, quo nomine aliud significes, aliud verò aduersarius intelligat. Quo erroris in labyrintho perpetuò versaris. Et quasi puer aut muliercula clamitas magnam esse controuersiam inter Pontificios & Protestantés de causa formali iustificationis. Cùm tamen posita vocis di-

stinctione nulla sit de re ipsa controuersia. Nam si de peccatorum venia verba facis, eadem est Catholicorum, quos tu Pontificios dicis, & Protestantium sententia. Si verò de regeneratione & renouatione, idem etiam planè sapiunt. Verbi gratia, Si iustificatio regenerationem significat, omnes consentent regenerationis causam formalem esse iustitiam inhærentem, infusam, habitualem, & charitatem Dei diffusam in cordibus nostris. Itaque hac notione iustificationis formalis causa est iustitia inhærens. Si verò iustificatio significat solam peccatorum veniam, veniæ illius causa formalis est remissio peccati admissi, vel nō imputatio eius, propter imputationem meriti Christi. Itaque iustificationis eo sensu causa formalis erit eiusmodi non imputatio vel imputatio. Quòd si iustificatio constet utroque & à peccatorum venia initium faciat, perficiaturque in regeneratione renouatione & iustitia donata à Deo, quæ charitas Dei est diffusa in cordibus electorum, unde iustificatio nomen habet, diligenter distinguere oportet inter initium iustificationis atque eius perfectionem, & consentanea de vnaquaque parte docere.

Nunc clamita ô cœlum! ô terra! ô maria Neptuni! Magnum verò crimen, restinguere incendia, quibus totus orbis Christianus flagrat. Difflare nebulas quibus obscurare clarum solem doctrinæ Apostolicæ nituntur nocte sati Christianæ concordia perduelles. Desine Guicharde obstrepere votis nostris, & interpellare tam sanctos conatus. Durum est contra aculeum recalcitrare. Parce doctrinam sanctam, Catholicam, Apostolicam de Sanctorum iustificatione cauillari. Increpat te Dominus. Caue vexillum tollere & classicum inflare in veræ doctrinæ assertores & vindices. Crede mihi, ordinem tuum serua. Nec centurionis, aut tribuni, aut prætoris partes inuade. Nec doctoris munus aggrèdere. Qui Latinæ linguæ rudimenta nondum benè posuisti magnum doctorem agis in Israël? Et scripturiendi nescio qua prurigine percitus onus tuis impar viribus suscipis, cum deberes pensitare quid valeant humeri tui, quid ferre recusent. Sed digito monstrari ambis, & dicier hic est, qui fatiscentem & labantem errorem sustentare conatus est. Sed frustra, crede mihi, Dagonem

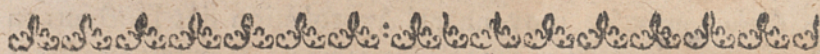
illum coram arca Domini eriges, quem contritum jacere oportet, omnesque *επεροδιδασκαλιας* quasi leues stipulas ex arca Domini euerri, & in ignem conici. Qui omnia probabit. Si quis operam in congerendis inanibus & leuidensibus arstis, festucis, & paleis posuerit, detrimentum patietur. Sed qui solido & firmo Prophetarum & Apostolorum fundamento quod posuimus, ponemusque in posterum, preter quod nullum aliud ponere quis potest, aurum, argentum, gemmas superaedificauerit, manebit eius opus, mercedem referet in illo die, qui opus cuiusque probaturus est: In quo Dominus tenebricosa in lucem proferet, & arcanas cogitationes propalabit, Et unicuique ad opera sua reddetur à Domino. Cui cum Patre & Spiritu sancto, Regi seculorum immortalis, inuisibilis, soli Deo sapienti sit gloria in secula seculorum. Amen.

AD LECTOREM AVTHORIS AD MONITIVNCVLA.

HABES Lector, quam propediem editurum & iuris publici facturum in epistola de Missæ Sacrificio libello nuper edito præposita sponderam, Diatribæ nostræ de Iustificazione Sanctorum defensionem aduersus Leui Guichardi criminationes: Qui non parui nominis apud Cebennates Euangelicorum nomen prætendentes Verbi diuini Minister Doctorque habetur. Cuius scriptum ipsius manu exaratum superiori anno ad nos missum asseruamus. Ex quo argutias contra Catholicam & orthodoxam de iustificazione doctrinam excerptas solummodo publicamus. Edat ipse vel integrum vel plura si lubet, non intercedo. Hoc tantum scire te nostrâ refert non iniustam fuisse de quorundam sciolorum in laudatam dia-

tribam acerbo & exasperato animo nostram expostulationem. Namque immerito in tam innocentes tam sanctos conatus nostros bacchati sunt. Cum neminem laceſſuerimus, nec in quenquam stilum strinxerimus. Et ne Claficorum Hæreticorum nomen nisi cum honoris præfatione usurpauerimus. Et quàm lenissimè fieri potuit ab Hæreticis ad Catholicos transituri Propheticas & Apostolicas sanctiones à nouatorum corruptelis vindicauimus. Et fortasse molliùs quàm par fuit eorum errores castigauimus. Quos nunc seueriori examine Ecclesiæ Catholicæ sinu excepti notamus. Quod deprehensurum te facile, Lector Catholice, non dubito. Monendum tamen existimaui Diatribam illam à nobis editam inter Catholica Ecclesiæ hostes diuersantibus: Defensionem verò hanc intra Ciuitatis Dei pomæria habitantibus: ut si quid in Diatriba per indulgentiam dictum, pro diuersi status nostri ratione excipias. Hoc tantum te volui Lector. Benè vale & nostris studiis faue.

A P P R O B A T I O.

EGO *Isaacius Habertus Presbyter, Canonicus, ac Theologus Ecclesie Parisiensis, ex officio perlegi libellum De iustificatione Sanctorum, aduersus Leui Guichardi criminationes, Auctore Ph. Codurco Catholico, cuius libelli doctrinam, ut orthodoxam, summopere probaui. Ita testor, iudicium qualecumque hoc Ecclesie summittens. Datum in domo B. Mariae Paris. 14. August. Ann. 1645.*

H A B E R T.

Privilege du Roy.

L O V I S par la grace de Dieu Roy de France & de Navarre, A nos amez & feaux Conseillers les gens tenans nos Cours de Parlemens de Paris, Thoulouze, Bordeaux, Roüen, Grenoble, Aix, Dijon, Mets, Baillifs, Seneschaux, ou leurs Lieutenans, Salut. Nostre bien amé & feal PHILIPPE CODVRC nous a tres-humblement fait remonstrer que depuis quelques années en çà il auoit soigneusement travaillé à faire quelques Liures, l'vn intitulé, *Traicté de l'obeissance des Chrestiens enuers leurs Rois & Princes Souuerains*; l'autre *De Missa Sacrificio deque Corporis & sanguinis Christi in Eucharistia vera presentia*. Le 3. *Diatriba De iustificatione Sanctorum defensio*, comme aussi quelques autres Liures par luy composez, lesquels il desireroit faire imprimer & publier, s'il nous plaisoit luy octroyer nos Lettres sur ce necessaires. A CES CAUSES, desirans fauorablement traiter ledit sieur Codurc, nous luy auons permis & octroyé, & de nostre grace speciale permettons & octroyons par ces presentes de faire imprimer & reimprimer tous lesdits Liures

par luy composez, moyennant l'Approbation des Docteurs en la maniere vltée, & ce par tels Imprimeurs, & en tels caracteres & volumes que bon luy semblera, durant le temps de dix ans, à compter du iour & datte que chacun d'iceux Liures aura esté acheué d'imprimer, luy donnans en outre le pouuoir de ceder & transporter le present Priuilege à qui il aduilera, fuisans inhibitions & defenes tres-expresses à tous Imprimeurs & Libraires de ce Royaume, autre que celuy qui aura droit du sieur Codure, de faire imprimer aucun desdits Liures, ou exposer en vente durant ledit temps de dix ans, sur peine de confiscation des Exemplaires, & de trois mille liures d'amende, & de tous despens, dommages & interests. Voulons en outre, qu'en mettant ou faisant mettre au commencement ou à la fin desdits Liures ces presentes, ou vn bref extrait d'icelles, elles soient tenuës pour signifiées, à la charge de mettre deux Exemplaires de chacun desdits Liures en nostre Bibliotheque, & vn dans celle de nostre tres-cher & feal le sieur Seguier, Cheualier, Chancelier de France. Si vous mandons, chacun endroit soy, faire iouyr dudit Priuilege ledit sieur Codure, cessans & faisans cesser tous troubles & empeschemens à ce contraires. Car tel est nostre bon plaisir. Donné à Paris le 26. iour de Iuillet l'an de Grace 1645. Et de nostre regne le 3. Ainsi signé, LOVIS. Et plus bas, Par le Roy, la Reyne Regente sa Mere, presente, PHILIPPEAUX. Signé & scellées du grand sceau de cire iaune sur double queue.

